

KO TE

KAHITI O NIU TIRENI.

HE MEA TA I RUNGA I TE MANA O TE KAWANATANGA.

PONEKE, HATEREI, HANUERE 30, 1875.

HE PANUITANGA TENEI I RARO I TE TURE WHENUA MAORI, 1873.

Ki nga tangata e whai take ana ki te whenua kia mohiotia ai te wahi me te ra e tu ai te Kooti hei whakawa i o ratou take.

NA, he Panuitanga tenei kia mohiotia ai, ko te take a nga tangata no ratou nga ingoa e mau nei i te rarangi tuatahi i raro nei, ki nga pihi whenua e mau nei i te rarangi tuarua, ka whakawakia a te 17 o nga ra o Pepuere, 1875, e te Kooti Whakawa Whenua Maori, ki Turanganui. Ko nga tangata katoa e whai tikanga ana mo aua whenua me haere ki reira.

Ka oti te whakawa, ka puta te Karauna Karaati ki te hunga i kitea tona tika e te Kooti: heoiano, ho tino whakaotinga tena; ekore rawa e tika kia peke mai tetahi tangata ki muri.

Kooti Whakawa Whenua Maori,
Akarana, Hanuere 13, 1875.

NA TIKI,
Tino Kaituhituhi.

Ko nga ingoa o nga tangata no ratou nga pihi.	Nga ingoa o nga whenua me te Takiwa hoki.	Nga rohe.	Ko te takotoringa o te mapi.
Karauria Pahura, Patara Rangi, Himiona Te Kani, Wi Kingi Hori, Heremia Taurewa, me etahi atu	Wairoro. Kei Uawa	Timata i te ngutuawa o Uawa, Te Haumi, Wairoro, Mangarara, ka haere i runga o te raina Te Ruaomarangi, ka haere tonu i runga i te hiwi, ka heke ki raro ki te one, haere tonu i te taha tai Te Umukuri, whakamau ano ki te ngutuawa te timatanga o nga rohe	Ka kitea nga mapi o nga whenua kua oti te ruri ki te Tari o te Kaiwhakawa Tuturu i Turanganui.
Raniera Turoa, Mokena Huatau, Peta Kurekure, Hera Paki, Raha-ruhi Poia, me etahi atu	Mangarara. Kei Uawa	Mangarara, Te Ruaomarangi, tika atu ki Taumata, tika atu Te Arohatacatu, tika atu ki Mangatotara Waiohape, tika atu ki Hauaitunui; ka tutaki ano ki Mangarara	
Riperata Kahutia, me etahi atu	Te Aohuna, e tata ana Ki Turanganui	Ka timata ki Te Mata, ka rere ki Te Kahika, Matakore, ka rere ki Te Turiotana, ka rere ki Ohako, ka hoki nei ki tona timatanga ki Te Mata	
Riperata Kahutia, me etahi atu	Te Awapuni, e tata ana Ki Turanganui	Ka timata ki te one, ka rere ma te rohe o Te Kaiparo, ka tae ki te wai o Waikanae, ma reira ka rere atu ki te rohe o Waikanae, ma taua rohe ka puta ki te one ki te taha tai, ma te one ka hoki ki te timatanga	
Riperata Kahutia, me etahi atu	Waikanae, e tata ana Ki Turanganui	Ko te wai o Waikanae, ko te Awapuni Paraka, ko te moana nui	

Ko nga ingoa o nga tangata no ratou nga pihi.	Nga ingoa o nga whenua me te Takiwa hoki.	Nga rohe.	Ko te takotora o te mapi.
Wi Haronga, Mata Te Ao, Pera Te Hikumate, Paora Matuakore	Pouparae. Kei Turanga	Te Awa o Te Pouparae, Taumatamauku, Te Hingakickie, Tatangi, Te Onepu, ka whati mai te rohe o te kainga o te Pihopa, Te Korora, ka tika atu kia Te Huarae, ka whati mai ki Te Karaka-atutu, ka rere ki Waipawa, Te Turi-o-noke, ka tae ano ki te timatanga ki te awa o Te Pouparae	Ka kitea nga mapi o nga whenua kua oti te ruri ki te Tari o te Kaiwhakawa Tuturu i Turanganui.
Wi Haronga Wharekauri, Netana Puha, Mercaira, Turei, Epihiha, Te Wirihana Tupeka, Hera Kiekie, Mata Te Ao, Mata Te Oai	Te Pakake. Kei Turanga	Te Pakake, Te Irenga-o-Kahukura, Te Upokopatete, Tawhitikaahu, Te Wakatawai, Te Matai, Taratani, Okiokitu, Te Ngutuawa, Makara, Ruahinengoi, Makakahakaha, Te Rere, Te Kopiro, Te Rahurahu, Te Kauanga-i-a-Numia	
Wi Haronga, Pita Te Hubu, Te Puia Tiopira, Rawinia, Hemi Whaipu, Wi Mahuika, Wirihana, Eria, Wi Pere, Riria, me etahi atu	Whatatutu. Kei Turanga	Timata i te Ngutuawa o Wheao, ka haere i roto i taua awa ki Urukokomuka, ka haere i te awa o Urukokomuka ki te awa o Mangatu, ka haere mai i taua awa ki te awa o Waipawa, ka haere mai i Waipawa ki te timatanga	
Wiremu Haronga, Hopa Tiakiwhare, Hemaima	Puhatikotiko. Kei Turanga	Ka timata i Kobukete, Waikohu, ka rere i roto i te awa o Ruarehu, Te Porokirunga, Te Taumata, ka rere atu ki Waipaoa, haere i roto i taua awa ki te timatanga	
Wi Haronga, Areta Ruru, Hone Kiwa, Karaitiana Ruru, Epihiha Tipuna, Rina Tipuna, Arapere Pere	Rangatira, e tata ana ki Turanganui	Timata i te Ngutuawa o Waihora, ka haere i roto i taua awa ki te Wharewhakahonoa, ka haere i te awa o Waipawa ki tona timatanga ki te awa o Waihora	
Wi Haronga, Hemi Rangi, Paora Puta, Mokena Te Hiakai	Kokoreke, e tata ana ki Turanganui	Timata i Rangataua, Kohitereia, Pouarua, Poukanapa, Te Kakariki, ka whati ki Mangapukatea, Te Putiki, Kopua, Taniwhaniwha, ka whati ki Te Kete-matai-a-Taupehi, ka tika i te rohe nui ki Taiapua, Tutemaheno, Te Paokaikore, Te Papaokotore, Maungatehe, ka rere i Kurinui, Te Karaka, Te Tawake-a-Ponui, Waharua, ka tutuki ki te timatanga ki Rangataua	
Tipene Tutaki, Wi Mahuika, Hetariki Teoikau, me etahi atu	Te Koutu. Kei Turanga	Ka timata ki Taumatatukura, Tautaaia, ka whiti ki Te Waipuna, ka rere ki Te Komanawa, tae noa ki te putanga i a Te Kaponga, puta noa ki Waipawa, tae noa ano ki te Ngutuawa o Wheao, ka tutaki ano ki Taumata-tukura	
Henare Turangi, Paora Kawenga, Hapikiniha, me etahi atu	Papatu. Kei Turanga	Timatu atu i Arai, ka rere i roto o Arai, tae noa ki Mautoro, ka rere atu ki Hinewhaki, tae atu ki Hineituhia, ka rere atu ki Te Aramahutahuta, rere atu Kokakonui, ka rere atu i roto o Whakaahu, tae atu ki te raina o Rakaukaka, ka tae ki te timatanga	
Epihiha Tipuna, Wi Haronga, Rina Tipuna, Te Puia, Netana, Paora Haupa, Wharekauri, Hone Kiwa, Tiopira, Tawhao, me etahi atu	Mangatu. Kei Turanga	Timata i te ngutuawa o Mangatu, ka tae ki Otamahira, Waipawa, ka rere mai i roto i Waipawa ki te ngutuawa o Mangatu	
Epihiha Tipuna, Rina Tipuna, Wharekauri, Paora Haupa, Te Wirihana, me etahi atu	Mangataikahu. Kei Turanga	Timati i Makahakaha, haere mai i roto i te awa o Waipawa, Mangataikahu, Te Matai, ka ahu ano ki Makahakaha	
Hone Kiwa, Tiopira Tawhiao, Peti Morete, me etahi atu	Waitangi, e tata ana ki Turanganui	Timata i te awa o Waitangi, ka haere ki Wangaromia, ka rere tonu i taua awa ki te raina o Te Hinu ka haere i runga i te raina o Te Hinu o Pakake, a Whirikoka	

Ko nga ingoa o nga tangata no ratou nga pihi.	Nga ingoa o nga whenua me te Takiwa hoki.	Na rohe.	Ko te takotora o te mapi.
Tipene Tutaki, Katerina, Te Puia, Manihera Te Waiatua	Puhatikotiko, e tata ana ki Turanganui	Timata i te ngutuawa o Wheao, ka haere i roto o taua awa ki te awa o Waikohu, ka haere mai i roto i taua awa puta noa ki te awa o Waipawa, ka haere i te awa o Waipawa ki te timatanga	Ka kitea nga mapi o nga whenua kua oti te ruri ki te Tari o te Kaiwhakawa Tuturu i Turanganui.
Pita Te Huhu, Hone Kiwa, Paora Parau, Tiopira Tawhiao, Wirihana Tupeka, Atareta Ruru, Ihaia Patutahi, Rina Tipuna, Horiana Te Kaingahou, Epiniha Tipuna, Wi Hauaho, Kuare, Rihipeti Taihuka, Te Puia, Karaitiana Noho, Apirana Pahina, Mokena Hia-kai, Wi Pere, Wi Mahuika, Te Hane	Manukawhitikitiki me Mangatu, e tata ana ki Turanganui	Timata i te ngutuawa o Wheao, ka rere i roto o taua awa, ka whakatahuri atu ki Urukumuku, ka rere i roto o taua awa puta atu ki Mangatu, ka rere i roto o Mangatu puta mai ki Waipawa, ka rere i roto o taua awa ka tutuki mai ano ki te ngutuawa o Wheao	
Henare Potae, Erinuha Pahau, Tanara Whakataka, Hirini Whakataka	Tokomaru, kei Turanga	Ko nga rohe a te reti ka timata i Waiatu, Mangapukau, Inanawa, Mata- nginui, Parongaateharuru, Pukorokoro, Whare-o-te-Amai, Pawariki, Patu- patua, Te Rotongarara, Onetohunga, ka rere i roto i te Wai ki tona ngutu- awa, tae atu ki Te Manga-a-te-Aka- hurangi, Te Kauae-a-te-Paraoa, Mako- mako, Te Waiau, Te Kiekie, ka rere i runga i te hiwi ki Whetutangohia, Te Inangaroa ka rere atu ki tona ngutu- awa, Tarohanga, ka whiti i te awa i Hikuai, kokiri ki runga ki te hiwi, Ko- huitara, Te Urethe, Te Ngararakiroa, Patakaimua, ka rere i te one ki Waiatu Timata atu i Pakawai, ka haere i runga i te raina o Repongaere, whakamutu i te ngutu o Mangatoria ka haere i runga i te raina o Pukepapa, ka puta ki Waipawa, ka haere mai i Waipawa tae mai ki Ramaro, ka haere mai i runga i te raina o Taureka, ka tae ki Waipawa, ka rere mai i Waipawa ki Pakowhai	
W. Mahuika Kereama Waihopi, Tipene Tutaki, Hetariki, Peti Te Mauai, Heni Te Auraki, Nopera Whiti	Waituhi, e tata ana ki Turanganui	Ka timata atu i te ngutuawa o Manga- totara, ka haere tonu ma te taha o te awa o Uawa, tae noa ki te ngutuawa o Mangaopeka, katahi ka haere i Manga- opeka puta ki Tuara, rere atu ki Te Rawhitiroa, whakamau ki Kahika- tearoa, katahi ka rere whaka-te-tonga ki Tatarahaki, whakamau ki One- haruru, ka mutu ki Te Arawhataiatu	
Karauria Patara, Kingi Hori, Heremia, Hami	Uawa e tata aua ki Turanganui	Ka timata ki Okare ki Te Paraki o Te Arawa, haere i roto o Waikakariki tac ana ki te mutunga o te raina o te Kawanatanga, ka rere i runga o Rae- kahu, tika atu ki runga i Te Wahanga, ka rere ki Te Huinga-o-amaia, ki roto ki Wharekopae, ka tika i roto o Whare- kopae, te huinga ki Makaretu, ka tika o roto o Makaretu tika atu ana ki te hangaitanga whakararo o ta Kirikanga reti ka huri mai ki Wharekopai rere mai i roto o Wharekopai ki te raina whakarunga o ta Kirikanga reti, ka rere mai i runga, i te raina o tana, tae ana mai ki Waitotangi, Omaha, Waitata, Pukercwa, Parikauapa, Rongotauarere mai ana ki te timatanga ki te Paraki o Te Arawa ki Okare, Waikakariki; heoi ano	
Tamati Te Rangituawaru, Tamihana Ruatapu, Peti Te Mauai, Pimia Hata, Horomona Tارا- kitai, Te Ataoterangi, Merehira, Marara Te Kani, Anaru Matete, Harata, Karauria Te Kani, Te Aopakurangi, Hotema, Te Amotahi, Hirini Te Kani, Horiana Te Kaiwhakaheke, Wikitoria, Rawinia Kiki, Hera, Merc Hue, Pana Waihopi, Heni Te Aureke, Te Peka Matenga, Henare Te Kotiti, Wi Pere, Riria Maurangi, Hemi Rangi, Kaitawaere, Miria Tipoki, Paora Puta	Okahuatiu e tata ana ki Turanganui		

Ko nga ingoa o nga tangata no ratou nga pihi.	Nga ingoa o nga whenua me te Takiwa hoki.	Nga rohe.	Ko to tadotora o te Mapi.
Rutene Te Eke, Paora Parau, Hare Wahie, me etahi atu	Te Waiohiharore kei Turanga	Ka timata i te Waiohiharore, ka ahu ki uta, ara ki te awa o Waikanae ka tac ki te Kongutuawa o Waikanae, ka tika i roto i te awa o Waikanae, ka ahu ki Te Oneroa, Te Kopua, ka ahu ki te moana Tapui, ka kati ano ki Te Waiohiharore, ka mutu	
Pimi Hata, Timati Hapimana, Wi Pere, Heni Te Auraki	Waiohiharore e tata ana ki Turanganui	Ngutu awa o Waikanae, Tapuhi, Takopua, Te Waiohiharore, Te Whangai o Tipoki, Te Kuwha, Te Awa toto a Tui Te Rangi Whaitiri ko te Wai o Waikanae hei rohe	
Pimia Hata, Tamati Hapimana, Harieta Waipaka	Takopa e tata ana ki Turanganui	Ka timata i Te Rahupeka, haere tonu Maroke Takopa, Waipaoa	
Pimia Hata, Tamati Te Rangituawaru, Heni Te Auraki	Okahuatui e tata ana ki Turanganui	Ka timata i Parikauapa haere tonu Whaharua, Kokoreke, Tangihanga, Mahutuherere, Paparipo, Te Karetu, Wharekopae, Mokonuiorangi, Paeroa, Maungataperi, Te Houpapa, Otangapakamango, Raetaia, Te Matihe, Tawakeponui, Te Aroha, Te Waikoutu, Raetaia, Waimaha, Kanituroa, Taia, Manuiapaku, Kanihiroa, ka mutu	
Arapeta Rangiuia ...	Paratenohonoa ki Turanga	Ka timata i Paratenohonoa, tika atu ki te urupa o Harata, ka rere ki te Parae, tika atu ki te Puhara, ka tika ki Te Hinuotewhakahika tutuki ano ki te timatanga o nga rohe ki Paratenohonoa	
Wi Haronga, Paora Matuakore, Riria Mauaranui	Oneroa e tata ana ki Turanganui	Ka timata i Waiohiharongo, Te Kopua, Tapuhi, Waikanae, rere tonu i Waimaiaia, Waikanae, Mangarakaitapu, Hanaitunui, Waiohiharongo	
Wi Haronga ...	Waihirere ki Turanga...	Ka timata i te Patukoura, ka rere ki Waimata, ka rere i Horoeke, ka rere ma te rohe o Whataupoko, ka rere ma te rohe o te muhunga ka tac ki Matatu ka rere ma te rohe o Ngakoroa tutaki noa ki patu koura	
Wi Haronga, Riria Matenga	Waihora e tata ana ki Turanganui	Ka timata i Waipaoa i te Ngutuawa o Waihora rere ki Ohikamoko ka rere ki Mangataikehu ka rere i taua awa ki Waipaoa ka rere i Waipaoa ka tutaki ano ki Waihora	
Wiremu Haronga, Wikitoria Nokohau, Paora Matuakore	Waitahoata e tata ana ki Turanganui	Kei te ngutuawa tawhito o Waingaromia ka rere i runga i te raina o Te Hinu, kei Atamai rano kahu peke ki uta Katutawero ki runga Te Waiahika, Taurangamiromiro, Pukiekie, ka rere atu Taumatakareturu, Te Wahapoteputa, Hauomatuku, Waipaoa, ka rere i roto ka tac ano ki te timatanga	
Wiremu Haronga, Mata Te Ao, Epiniba Tipuna, Heni Tipuna, Hone Kewa, Repana, Renata, Tapine, Te Whiwhi, Wiripo, Te Mawhara, Tiopira Pirihiri, Hona Te Huhu	Mangataikapua e tata ana ki Turanganui	Ka timata i te ngutuawa o Waipaoa ka haere Rachaoa, Te Kopiro, Utuware, Te Weke, Omapara, Waipahiri, Makara ki te Ngutuawa o Mangaorongo, ka ahu atu ki uta ka ahu ka puta atu ki Waipaoa, ka ahu whakauta ka tika atu ki te Ngutuawa o Ngatuo Waipawa, ka kati ano ki roto o Te Hinu	
Tiopira Tawhiao, Te Pirihiri Tutekohi, Hemi Popata, Paue Haupa Rina Hincarangi, Paora Parau, Mere Peka, Hone Kewa, Pita Te Huhu, Karepa Kautuku, me etahi atu	Waihora e tata ana ki Turanganui	Timata i Takatane ha haere ki roto o Mangawai ki te Ngutuawa o Otawakepaka, ka haere i roto o taua awa ki Te Whakatangihangapu, ka makere ki Te Rimu, ka rere mai i roto o Waihora, ka whakaeke i Te Pouraka, ka tika i te taha ki waho o Kumukumu ka tutuki ki Te Tatauotepo, ka makere ki	
te awa o Waihora Te Papa, Te Rau kautuna, Te taha ki te maunga, ka eke ki Te Herenga makere ki Koko, Tukitukiatapu, ka tutuki ki te raina o Rakaiketeroa, ka rere atu ki Te Kohika, ka haere i Waipawa, ka tutuki ki Takatane	Pukuoruakorehe, ka rere i uta ki te Te Tao, ka eke ki Poutu, makere ki te	Pukuoruakorehe, ka rere i uta ki te Te Tao, ka eke ki Poutu, makere ki te	

Ka kitea nga mapi o nga whenua kua oti te ruri ki te Tari o te Kaiwhakawa Tuturu i Turanganui.

Ko nga ingoa o nga taugata no ratou nga pihi.	Nga ingoa o nga whenua me te Takiwa hoki.	Nga rohe.	Ko te takotouanga o te Mapi.
Tiopira Tawhiao, Paora Haupa, Paora Parau, Apihaka Pahakai, Pita Te Huhu, Rina Tipuna, Hemi Popata, Te Pirihī, Hone Kewa, Wiripo, Mere Poka, Atareta, me etahi atu	Rakaiketeroa e tata ana ki Turanganui	Ka timata i Te Kahika ka rere atu ki roto i te awa o Waipawa ki Tokitoki-Whakararanui Rakaiketeroa, Te Ruaruamano, ka tutuki ki Tukituki-ataputu, tutuki ano ki Te Kahika.	Ka kitea nga mapi o nga whenua kua oti te ruri ki te Tari o te Kaiwhakawa Tuturu i Turanganui.
Wiremu Haronga, Riria, Matenga	Waihora ki Turanga ...	Ka timata i Waipawa i te Ngutuawa o Waihora ka ririki Ohi Kamoko, karere ki Mangataikehu, ka rere i taua awa ki Waipawa, ke rere i Waipawa ka tutuki ano ki Waihora	
Tamihana Ruatapu, Hori Karaka, Marara Te Kani, Anaru Matete, Hoani Kuru, me etahi atu	Aohuna ki Turanga ...	Ka timata i Te Aohuna ka haere ki Waitaotao, rere tonu Whakataratara-hina, Pokaka, Te Rerengaohē, Te Wahatōtemarangai, Papaomaru, Pakuranui, Taumataotekai, Rakaiao, Kohangakareara, Whakana, ka rere i te awa o Te Aarai ka kati ki Te Aohuna	
Kauria Pahura, Ara-peta Rangiuia, Hera Rangiuia, Himiona Pe Kani, me etahi atu	Wairoa Nama 2 e tata ana ki Turanganui	Kei te Mapi nga rohe	
Hare Paiha, Mere Paiha, Ripaka Paiha, Meiba Ropata, Harata, Aperahama, Hamana, Pine Tuhaka, Hone Heihei, Hēni Hoehoe, Watene Te Ao, Pepene, Haare Wepu, Hone Te Kauru, Hamana Mahuika, Rihara Paipa	Te Ahikouka e tata ana ki Waiapu, East Cape	Ka timata i Te Karaka ka haere Te Wairoa, ka rere i roto ka tae ki Waiapu ka rere i roto o Waiapu ka tae ki Mangarara, Wahatohunga Te Rere, Te Kikihi, Tiraki, Te Araamoā, ka tae ki Te Karaka	
Hemi Rangi, Hotoma Kahukura, Te Peka Kerekere, Paora Puta, Paora Pukahu, Wi Pere, Wiremu Haronga	Kokoreke ki Turanga...	Ka timata i Te Waikaukau ka haere ki Putakakariki Te Putiki, Kopuatiwaniwa, Te Rohenui, Maungatehe, Te Paokaikore, Totangi, Kurinui, Makahakaha, Makahikatoa, Te Kaitaha, Hapukurua, Tohamutu, Pukepingao, Tubingamata, Muriawa, ka rere i roto o Waipapa ki Kahunui, rere tonu Te Whakatangihangakoauau, Hauturoa, Waharua, Rangataua, Pouarua, Te Waikaukau, ka tutuki ano kei te timatanga	
Wi Pere, Ihaia Patutahi, Wi Haronga, Riria Mauaranui, Erena Mache, Te Peka Keukeu, Raiha Te Kota, Hau Matenga, Hēni Kouaka, Hohēpa Kaitokore, Paora Kingi	Tangihanga ki Turanga	Ka timata ki te ngutuawa o Pukepapa, ka tahi ka haere i roto i te wai o Pouarua Waikauaweo, Okuhutupero, Pukekanapa, ka tahi ka haere i roto i Wharekopae puta atu ki te rohe o Raka, ki Te Papa, Te Paoraikore, Te Ketemaiaupehe, Te Whakatangihanga ka tahi ka puta atu ki tona timatanga	
Wi Pere, Wi Haronga, Peti Taihoka, Riria Mauaranui, me etahi atu	Waihirere e tata ana ki Turanganui	Kei te mapi nga rohe	
Wi Mahuika, Peti Morete, Hone Kewa, Wi Haronga, Ria Te Mauaranui, me etahi atu	Whakatutu ki Turanga	Ka timata ki te ngutuawa ki Te Wheao, rere atu ma taua wai ki tona matawai i reira, ka tika atu ki tona matawai i reira, ka tika atu ki te matawai ki Urukokomuka, ma taua wai ka rere ki Mangatu, ma te Wai o Mangatu, ka rere ki Waipawa, ma taua wai ano ka rere ki te timatanga, ara ki te ngutuawa ki Te Wheao, ki Te Koutu	

Ko nga ingoa o nga tangata no ratou nga pihihi.	Nga ingoa o nga whenua me te Takiwa hoki.	Na rohe.	Ko te takotoraanga o te mapi.
Timia Haata, Ereatawa Whaitiri, Keita Rangihwaitiri	Te Umukapua, ki Turanga	Ka timata i Te Hioi, ka haere Te Koihe, Araimate, Parahamiti, Epeha, Taumataokahukoire, Te Kapua, Tahunui-orangi, ka tae ki te mutunga i Te Hioi	
Meiha Ropata, Harata Te Ihi, Ibaraira, Ripeka, Iritana, Te Hatiwira, Wikiriwhi	Te Rotokautuku, e tata ana ki Waiapu ki Turanga	Kei te mapi nga rohe	
Kauraria Pahura, Raiha Whakiwhaki, Heremia Taurewa	Wharekaka, e tata ana ki Uawa ki Turanga	Ka timata i Tuatanga, ka haere ki Te Waimohokura, Te Wharehinaki, Te Harongakahu, ka ahu te Tonga mai ki Kauangaroa, ka whakamau ki Tuaramakuku, ka whakawhiti ki Te Umuokaokaonui, ka tika atu ano i te huanui, ka puta ki Te Waipuna Ngawhakatakatakanga, ka tutuki ano ki Tuatanga	
Wi Haronga, Paora Matuakore, Pera Te Hikumate, Hopa Tiakiwhare, Raiha Te Wherua, Te Hira Wahaniui, Hohua Papahina, Rihara Rahui, Pita Te Huhu, Apirana Pabina, Wirihana Tupe, Hori Tara, Hori Tahungia, Tamati Kanga, Karepa Tipare	Motu, e tata ana ki Warengaahika ki Turanga	Nga rohe koia tenei kei Maunganui ka timata i Kaiponu, ka haere Mawiritia, Wairau, Te Manuka, Orongorongo, Wahaatua, Taumata, Kareturetu, Te Rewa, ka rere i te hiwi o Kahoa, ka poua ki Pakihi, ka eke kei runga kei te Huanui kei Te Rangaawcatu kei Te Rangaawemai, ka ahu mai i runga i te rore Tirca, Puotekohu, Tawcoweo, Pakihiane, ka piki ano Kaimatangi, Hukanui, Te Maire, Te Kaunotiatuapara, Te Pabitaua, Te Waiwero, Maunganui, ka kati ano ki te timatanga	
Wi Haronga, Karaitiana Ruru, Hohepa Tahataha, Mata Te Ao, Pera Te Hikumate, Hemi Te Awaahakie, me etahi atu	Taruweru, ki Turanga	Ka timata i Tarere ka tika atu i roto i te awa Te Arohata, Maire, Te Uku, Te Waiohine, Matakana, ka rere i roto, kei Waenganui, ka whati mai motuokorche, Te Rere, Te Ahirara, Whakaharakeke, Te Awakari, ka makere ki te wai, ka kati ano ki Tarere	
Wi Haronga, Ripeka Paringa, Himiona Te Kimo, Mata Te Ao, Pera Te Hikumate, Mata Kikini, Mokena Hiakai, Pirihira Hakopa, Hori Karaka, Ripeka Te Huhu, Mika Mere, me etahi atu	Ngakoroa, ki Turanga	Ka timata nga rohe i Tararauohiti, ka haere Pohaturoa, Waitatahoata, Wai-pipipi, Pukepukeriki, Ngakoroaotahatahi, Kaipou, Taumataonetcatirehu, Rangiriri, Te Arakarikariawaitu, Tungarahuiatuhirangi, Omarutuhi, Waio-temaunu, Takahikatoa, Te Pohue, Te Patukoura, Te Rakauwhakatangitangi, Te Kohaatuati, Motuopohi, Te Kahika, Te Ruatiti, Te Poroporoakahawa, Te Karamu, Te Awakari, Papapanui, Te Haukituranga, Te Moari, Totaramutu, Motuhou, Te Ahitahutahu, Te Hakaatamai, Rangahaua, Torikiriki, Te Rapaatekohaki, ka kati ano ki Tararauohiti	
Te Paki Te Aho, Tamihana, Horomona Hapai, Herewaka Poata, Erueti, Meiha Ropata, Kereama	Waiapu, me etahi atu wahi, kei Waiapu	Ka timata i Makahikatoa, ka ahu ki te ra, ka rere Waitakaro, ka ahu ki te Tonga Makatote, Kapukapu, Manga-arara, Whakapunui, Mongachu, Onoke, Pa-o-Kahuru, Pukepapa, Karewa, Tikorangi, Tirihaua, Kaitangata, ka tutuki ano ki Makahikatoa	
Te Iharaira Houkamau, Te Hati, Wi Pahure, Muera, Te Kepa Tie, Te Irimiana, Wikiriwhi Matauru	Matakaoa, e tata ana ki Waiapu	Ka timata i Mohua, Patangata, Pukekahu, Hakaonga, ka rere i runga i te hiwi ka tae ki Kapuarangi, ka haere mai i te taha o te moana, ka tutuki mai ano ki Mohua	

Ka kitea nga mapi o nga whenua kua oti te ruri ki te Tari o te Kaiwhakawa Tuturu i Turanganui.

Ko nga ingoa o nga tangata no ratou nga puihi.	Nga ingoa o nga whenua me te Takiwa hoki.	Na rohe.	Ko te takotoraanga o te mapi.
<p>Hakiaho Tipoki, Pirika Kara, Atareta Maitai, Rutene Kuhukuhu, Ramari Te Irikauwere, Merc Meibana, Hera Rangiua, Hori Mokai, Eru Te Whana, Pere-nara, Te Kihī, Te Popiha, Hepeta Maitai, Ani Puihi, Raiha Puihi, Te Tana Maitai, Ema Maitai, Hirini Tupara, Erina Te Whakapuru, Hare Takararo, Ara-peta Kurekure, Pate-riki, Tepora Rohurohu, Arihia Paaharera, Henare Ruru, Apirana Parikota, Hemi Te Wene, Kereora, Riri-peti, Katerina Pari-kota</p>	<p>Te Marunga, e tata ana ki Turanga</p>	<p>Kotorengaio, Tipari, Te Pahi-o-Takamua, Taumata-o-Paru, Taumata-o-Hauiti, Otuparera, Mangatieke, Te Patete, Pa-o-Mahaki, Pukeahikiore, Taumatawetewetenga, Warehou, Tara-ingakaho, Te Anaputa, Tirohanga, Te Rimututahi, ka ahū i reira ki te Kauru o Mangaopiha, ka rere i roto i taua wai, ka tutuki ano ki Kotorengaio tona timatanga</p>	
<p>Te Hotene Porourangi...</p>	<p>Maika, e tata ana ki Ihi Kapa</p>	<p>Ka timata i Te Kohe, Te Ngawha, Tuhi-o-Manono, Kairapirapi, Mangoira, Te Rua-o-Kiore, Te Waiwhinau, Matangawha, ka tae ki Te Kohe, ka mutu</p>	
<p>Raniera Kawhia, me etahi atu</p>	<p>Te Ahikoka, e tata ana ki Waiapu</p>	<p>Timata ana i Reporua, ka tika ma te moana ki Te Karaka, ka tika ma te raina ruri tae noa ki te awa o Waiapu, ka haere ma te awa o Waiapu tutaki ki te raina ruri, ka tika ma te ruri tae noa ki te awa o Reporua, ka tika ma taua awa ki te timatanga</p>	
<p>Mihi Aue, me etahi atu</p>	<p>Te Weraoputea, e tata ana ki Waiapu</p>	<p>Tuakeareare, Kirikehe, Pahiakopara te awa o Marachara, rere mai ki te Weraoputea</p>	
<p>Ani Kauaia, me etahi atu</p>	<p>Ngararanui, e tata ana ki Waiapu</p>	<p>Whakatahito, Rakapa</p>	
<p>Ani Kauaia, me etahi atu</p>	<p>Tapapakurau, e tata ana ki Waiapu</p>	<p>Timata i Tapapakurau, Whareouhakatara, Nganotaaki, Takangaotumoana, Potikitangata, Waiparuparu, Otumaratatahi, Roropaoa, te awa o Marachara, whakawhiti ki Titoki-o-te-whakao-honga, heke iho Pukerimu, Pikopiko, Kopu, Tapapakurau</p>	
<p>Rev. M. Pahewa, H. Parahako, H. Riaki, P. Riaki, R. Raerena, A. Tahuria, P. Te Wero, Hiria Kapaika, Tuihana, Rawinia, Keita, Ritihia, Horiana</p>	<p>Kaiawha, e tata ana ki Tokomaru</p>	<p>Timata i Kairaumati rere tonu i te hiwi, whakaeke ki Te Hinuomomona, tika tonu i te hiwi, Te Whakatihia, Pukehore, rere tonu Te Ruakotihe, ka tika ma roto i te awa, rere tonu pakaru noa ki Mangapukatca, ka tika ano ma uta, rere tonu atu ki Taotao, rere tonu Waitahoata, haere tonu i roto i taua wai whakaeke tonu atu ki runga ki te hiwi, heke tonu iho ki te wai ki te arawhata, ka rere tonu i roto i taua wai whakaeke atu ki Puketawai, tika tonu atu ki runga ki te hiwi nui ki Te Ngarara, ka rere i Te Horoateatua, ka tapatu ki Kaiawha, tika tonu i roto i te awa a tutaki atu ano ki Kairaumati ki te timatanga mai ano o nga rohe</p>	
<p>Hepeta Maitai, Erua Miromiro, Rutene Kuhukuhu, Atareta Miromiro</p>	<p>Takapau, e tata ana ki Turanganui</p>	<p>Ka timata i Upokoparua, kei Mangaheia, ka haere i runga i te rohe a Te Manabe o Te Mangaheia, tae atu ki Te Whakauranga, ka tika i roto i te awa kei Maramahopu, whakaeke ki runga Tangata-a-koho, Te Ahimana</p>	<p>nawa, Makere ano ki Te kauru o Te Mangaheia, ka tutuki ano ki Upokoparua</p>

Ka kitea nga mapi o nga whenua kua oti te ruri ki te Tari o te Kaiwhakawa Tuturu i Turanganni.

Ko nga ingoa o nga tangata no ratou nga pihi.	Nga ingoa o nga whenua me te Takiwa hoki.	Nga rohe.	Ko te takotanga o te Mapi.
Hemi Tutapu, Epeniha Hokeke, Hemi Heuheu, Eru Moanahia, Apukara me etahi atu	Mirimiri, e tata ana ki Turanganui	Timata i Hako, tika atu ki Whakana, Te Mataniho-o-uruika, Taopakaka, Ngarokitepo, Turiotaua, tutuki ano ki te timatanga atu o nga rohe	
Paora Rangiwihanga, Hemi Kopua, Hoani Kopua, Hoani Haraki, me etahi atu	Hikuera, e tata ana ki Turanganui	Timata i Hikucra, tika atu ki Mangamutu, Te Rere, Wharerangiora, ka tutuki ano ki te timatanga o nga rohe	
Hoani Haraki, Paora Rangiwihanga, Hemi Kopua	Rakaukaka, e tata ana ki Turanganui	Whakatuna, Te Ngarara-a-rongoteuruora, Te Ruapohatu, Te Kotore-o-Hinehau, ka tutuki ano ki te timatanga o nga rohe	
Panapa Waihopi, Mercana Paraone, Arapera Perc, Wharetotara, Mere Tiwata, Matiu Te Pemoaiahi	Puhatikotiko, e tata ana ki Turanganui	Timata i te ngutuawa o Waikohu, haere i te awa o Waikohu, Poututu, ka poka ki te matawai o Wheao, ka tika i roto i Wheao, tae ki tona ngutuawa, ka tutuki ki te ngutuawa o Waikohu	
Panapa Waihopi, Mercana Paraone, Meri Wheto, me etahi atu	Herua, e tata ana ki Turanganui	Timata i Te Papa-o-te-rangihouku, Te Rorengaohinenoa, Taumataorangi, Tauwhiao-o-Rawiki, ka tae ki Waipawa, ka tutuki ano ki te timatanga	
Tuta Nihoniho, Reupene Te Aua, Wiremu Te Parata, Hoani Pari, Aperana Tatua, Wiremu Te Rure, Harata Te Ruka, Hoterene, Peta Ukiuki, Matiu Tai, Wi Tihai	Tuakou, e tata ana ki Waiapu	Timata i Te Whakae, Mangarakai, Onetohua, Karikangaheura, Te Whaina, Te Raraka, Tirohanga, Otuhoroponga, Oturarawaru, Ohinitewai, Otumakanac, Motutawa, Taumataotekapa, Kahokuramateroa, Otumowai, Te Waiiau, Umutu, kei Te Whakae	
Mokena Huatau, Arapeta Rangiuia, Raniera Turoa	Uawa, kei Tolago Bay...	Timata i Paerau. Omanuhuruhuru, Tau-maikikihi, Te Pahangahanga, Te Ahimanu, Te Umu-o-Kaokaonui, Tohoranui-a-Keia, Ngapuketuru, Ngaruaruaahine, Kopuakanac, ka makere ki te awa o Uawa, Te Huiu-o-koko, Te Kaha, Paumata-o-Kauac, Kurehutura, Mangaopeka, Te Kakau, Taumatakopuru, Te Maire-a-Mahore, Potaka-a-te-Ahuru, Waipapa, Waitapu, Kouraa-te-Uhi, Waikirikiri, Paerau ano	
Arapeta Rangiuia, Hera Paki, Raharahi Pora	Ihunui, e tata ana ki Turanganui	Mangatotara, Whakatarariki, Ka rere i te taha o te wai o Uawa ka tutuki ki Te Awha, a ka huri i te taha o te awa o Mangatotara, ka tutuki ki te timatanga o nga rohe	
Panapa Waihopi, Meri Wheto, Mercana Paraone, me etahi atu	Tapuihikitia, e tata ana ki Turanganui	Te Kapanga, ka tae ki te awa o Waipawa, tae atu ki Tipare, Te Paruparu, Te Kowai, ka tika i te awa o Wheao, tae mai Te Waipuna, ka tika ki te Tiru-o-matanga, Te Kaponga.	
Raniera Turoa, Arapeta Rangiuia, Mokena Huatau, Peta Ranginia, me etahi atu	Uawa, kei Tolago Bay...	Mangarara, Taumataahika, Te Aroha-taiata, Mangatotara, Te Ruaomakiri, tutuki ano ki Mangarara	
Raniera Turoa, Peta Rangikia, Hera Rangiuia, Mokena Huatau, me etahi atu	Wairoro, Nama 2, e tata ana ki Turanganui	Ma te mapi e whakaatu uga rohe	
Raniera Turoa, Arapeta Rangiuia, Hera Rangiuia, Mokena Huatau, me etahi atu	Wairoro, Nama 1, e tata ana ki Turanganui	Ma te mapi e whakaatu nga rohe	
Maiki Manihera, Rawiri Tuahine, Awana Te Kani, Nehana Kerenui	Waikohu		

Ka kitea nga mapi o nga whenua kua oti te ruri ki te Tari o te Kaiwhakawa Tuturu i Turanganui.

HE PANUITANGA TENEI I RARO I TE TURE WHENUA MAORI, 1873

Ki nga tangata e whai take ana ki te whenua kia mohiotia ai te wahi me te ra e tu ai te Kooti hei whakawa i o ratou take.

NA he Panuitanga tenei kia mohiotia ai, ko te take a nga tangata no ratou nga ingoa e mau nei i te rarangi tuatahi i raro nei, ki nga pihi whenua e mau nei i te rarangi tuarua, ka whakawakia a te 17 o nga ra o Pepuere, 1875, e te Kooti Whakawa Whenua Maori, ki Turanganui. Ko nga tangata katoa e whai tikanga ana mo aua whenua me haere ki reira.

Ka oti te whakawa, ka puta te Karauna Karaati ki te hunga i kitea tona tika e te Kooti: heoi ano, he tino whakaotinga tena; ekore rawa e tika kia peke mai tetahi tangata ki muri.

Kooti Whakawa Whenua Maori,
Akarana, Hanuere 13, 1875.

NA TIKI,
Tino Kaituhituhi.

He whenua tenei kihai i oti i tera Whakawakanga.

Ko nga rohe kei nga "Kahiti" o mua.

Ko nga ingoa o nga tangata no ratou nga pihi.	Nga ingoa o nga whenua me te Takiwa hoki.	Ko te takotoranga o te Mapi.
Wiremu Kingi Tutahuarangi, Panapa Waihopi, Manihera Maiki, Te Awanui, Rangikohera Mereana Paraone, Te Otene Te Waka, Aperahama, Aporo Mata- huata, Wi Mahuika, Atereta Ruru, Arapera Pere, Rihimona Te Tau, Pera Tautoko Nepia Hurikara, Hoera, Heni, Mere Katene, Raharuhi, Ruka, Heremaia, Raniera Tuhua, Miri- ama Waipara, Hiria Hine Wha- kaairo, me etahi atu	Waikohumatawai, kei Turanga ... Makarika, e tata ana ki Waiapu...	Ka kitea nga mapi o nga whenua kua oti te ruri ki te tari o te Kaiwhakawa Tuturu i Turanganui.

PANUITANGA.

Tari o te Kooti Whakawa Whenua Maori,
Akarana, Hanuere 13, 1875.

HE Panuitanga tenei, kia mohiotia ai, kei te nohoanga o tenei Kooti ki Turanganui, a te 17 o nga ra o Pepuere, 1875, te whakawakia ai te take o nga tangata e mau nei o ratou ingoa i te rarangi tuatahi, ki nga pihi whenua a nga tangata kua mate, e mau nei o ratou ingoa i te rarangi tuarua, ko nga pihi whenua kei te rarangi tuatoru.

NA TIKI,
Tino Kaituhituhi.

Ko te ingoa o te tangata e ki ana kia taka mai ki ia te whenua.	Ko te ingoa o te tangata i mate.	Ko te ingoa o te whenua.
Peti Taihuka... ..	Pehimana Taihuka	Whataupoko.
Punia Hata	Kipa Ngarangiwhaitiri	Whataupoko.
Peti Taihuka... ..	Pehimana Taihuka	Ngakoroa.
Peti Taihuka... ..	Pehimana Taihuka	Ruangarehu.
Peti Taihuka... ..	Pehimana Taihuka	Ilinuawhirikoka.
Peti Taihuka... ..	Pehimana Taihuka	Repongaere.
Peti Taihuka... ..	Pehimana Taihuka	Te Karaka.
Peti Taihuka... ..	Te Kohaki Tu	Makauri.
Katerina Mana	Patihana Aukomiro	Whangara.
Epiha Parau	Raniera Kauwheke	Pouawa.
Hopa Tiakiwhare	Kepa Pikai	Waikohu.
Teira Ranginui	Mere Karaka	Waikohu.
Tipene Tutaki	Rihimona Te Tau	Waikohu.
Wikitoria Te Pouha Kaara	Keke	Pukepapa.
George Walker and William Walker	Ema Morero	Te Kuri.
George Walker and William Walker	Ema Morero	Maraetaha.
Te Wiremu Kahuri	Peka Kahuri	Mangaheia, No. 1.
Katerina Wairoro	Mikaere Puata	Ngakoroa.

HE PANUITANGA

*Mo etahi pihī whenua kia wahia.*Tari o te Kooti Whakawa Whenua Maori,
Akarana, Pepuere 13, 1874.

HE Panuitanga tenei kia mohiotia ai, ko a te nohoanga o tenei Kooti ki Turanganui, i te Takiwa o Turanga, a te 17 o nga ra o Pepuere, 1875, te whakarangona ai nga tono a nga tangata e mau nei o ratou ingoa i te rarangi tuatahi, kia wahia, kia roherohea nga whenua i roto i nga Karauna Karaati e mau nei nga ingoa i te rarangi tuarua, ko te Takiwa kei te rarangi tuatoru.

NA TIKI,
Tino Kaitiuhituhi.

Ko te ingoa o te tangata i tono kia wahia te whenua.	Te ingoa o te whenua i tonoa kia roherohea.	Te Takiwa.
Paki Te Amaru, Hora Muka, Katerina Mana ...	Paremata ...	Turanganui.
Henare Ruru, Porenara Waharoa ...	Maingahia No. 2 ...	Turanganui.
Wi Haronga, Wi Pere, Riria, Te Auraki, Ema Poho, Rawinia, Pita Te Huhu, Paora Matuakore, Paora Parau, Heremaia Raehe, Takataka, me etahi atu	Repongaere ...	Turanga.
Paora Parau, Heremaia Raehe, Takataka, me etahi atu	Ruangarehu ...	Turanga.
Paora Parau, Heremaia Raehe, Takataka, me etahi atu	Ngaroroa ...	Turanga.
Paora Parau, Heremaia Raehe, Takataka, Wi Pere, Riperata Kahutai, Peti Taihuka, me etahi atu	Whataupoko ...	Turanga.
Paora Parau, Heremaia Raehe, Takataka, Riperata Kahutia, Wi Haronga, Paora Matuakore, Mata Te Ao, Pera Te Hikumate, G. E. Read, Wi Pere	Makauri ...	Turanga.
Riperata Kahutia, G. E. Read ...	Matawhero B ...	Turanga.
Wi Haronga, me etahi atu ...	Titirangi ...	Turanga.
Wi Haronga, Mata Te Ao, Pera Te Hikumate ...	Matawherohipi ...	Turanga.
Wi Haronga ...	Matawhero No. 1 ...	Turanga.
Riperata Kahutia ...	Tahoka ...	Turanga.
Riperata Kahutia ...	Kaiti ...	Turanga.
Riperata Kahutia ...	Waikanae ...	Turanga.
Arapeta Rangiuia ...	Ihunui (Uawa) ...	Turanga.
Te Paki Te Amaru, Hera Muka, Henare Ruru ...	Mangahia No. 1 ...	Turanga.
G. E. Read ...	Wharaurangi ...	Turanga.
Mita Puku, Ihaka Ngarangione, Hone Whariki, Hoani Pukepuke, Eria Parairi, Matenga Waka, Hirini Tamore, Matenga Tama Kiteuru, Paora Te Hau, Koroncho Pakapaka, Pera Kuhukuhu, Ihaha Taro- poto, Pene Wiremu Kingi, Raharuhi Te Hau, Tiemi Paraone, Tiera Tapunga, Henare Tutamure, Matene Kaipou, Rihara Pakura, Te Whe Rakaraka, Nepia Te Paka, Pene Hami, Renata Mahuki, Matutaera Wiremu, Muhana Tauwaru, Hipi Wirihana, Hemi Paku, Eru Maranga, Hepiri Nui, Karauria Reweti, Kepa Wirihana, George Walker, William Walker, Hemi Waka, me etahi atu	Maraetaha ...	Turanga.
Ihaka Ngarangione, George Walker, William Walker	Te Kuri ...	Turanga.
Ihaka Ngarangione ...	Whakawhitira ...	Turanga.
Arapeta Rangiuia ...	Mangarara ...	Uawa.
Hakaraia Tamitami ...	Wahaparata (Mangatuna) ...	Turanga.
Riria Te Ao, G. E. Read ...	Ngakoroa ...	Turanga.
G. E. Read ...	Taruheru ...	Turanga.

PANUITANGA.

Tari o te Kooti Whakawa Whenua Maori,
Akarana, Hanuere 13, 1875.

HE Panuitanga tenei hei whakamohio kei te nohoanga o tenei Kooti ki Turanganui, a te 17 o nga ra o Pepuere, 1875, te whakawakia ai te tono a te tangata e mau nei tona ingoa i te rarangi tuatahi, kia hoki iho te utu i karangatia ai e te Kairuri e mau nei tona ingoa i te rarangi tuarua, mo te rurutanga o te whenua e mau nei te ingoa i te rarangi tuatoru, ko te utu kei te rarangi tuawha.

NA TIKI,
Tino Kaitiuhituhi.

Te ingoa o te tangata nona te whenua.	Te ingoa o te Kairuri.	Te ingoa o te whenua.	Te Utu.
Henare Potae ...	R. M. Skeet...	Anauru ...	£156 13 4